

Gemeente
Amsterdam

Inkoopbeleid SEB Mobiele werktuigen Verdiepende gesprekken markt mei '24

De transitie stimuleren en omgaan met onzekerheid

13-05-2024

Gemeente
Amsterdam

Deel A

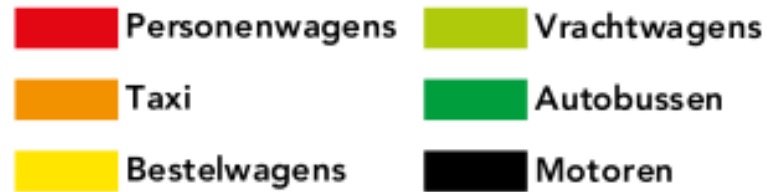
Toelichting Inkoopbeleid SEB Amsterdam Mobiele werktuigen

13-05-2024

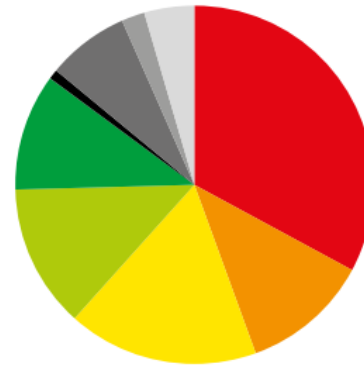

Waarom een aanpak voor mobiele werktuigen

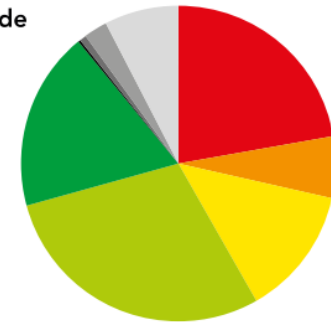
Voor de gezondheid van de Amsterdam'er!

Fijnstof

Stikstofoxide

- A. *Aanpak bij de bron*
- B. *Kijken naar onszelf*
- C. *Verduurzame doe je samen!*

Mobiele werktuigen zoals bouwmachines, veegwagens, aggregaten en landbouwwerktuigen dragen ondanks hun beperkte aantal voor 10% bij aan de negatieve gezondheidseffecten van zogenaamde binnenlandse bronnen.

Waar gaat het om?

- 'Non Road Mobile Machinery', geen bouwlogistiek
- Machinelijst met 89 mobiele werktuigen (TNO, 2021)
 - Inclusief stationair, zoals aggregaten, pompen, compressoren

Waarom een Amsterdamse aanpak

- Lokale uitwerking van landelijke SEB uitgangspunten is noodzakelijk voor lokale overheden
- Landelijke ambities sluiten niet aan bij uitdagingen grote steden zoals Amsterdam

Uitgangspunten:

- Meerjarig perspectief, met dezelfde Routekaart periodes als landelijk
- Trek op met andere gemeenten (G4), voorkom wildgroei aan routekaarten

Waarom een Amsterdamse aanpak

	Periode 1 1 jan. 2023 - 31 dec. 2024	Periode 2 1 jan. 2025 - 31 dec. 2027	Periode 3 1 jan. 2028 - 31 dec. 2029	Periode 4 1 jan. 2030 en verder
Licht ('minimaterieel' <19 kW)	Geen eis	Geen eis	100% ZE	100% ZE
Licht (19-37 kW)	Stage IIIa	Stage IIIa	100% ZE	100% ZE
Licht (37-56 kW)	Stage IIIb	Stage IIIb	100% ZE	100% ZE
Middelzwaar (56-130 kW)	Stage IIIb	Stage IV met roetfilter*	Stage IV met roetfilter*	Stage IV met roetfilter* (2030) 100% ZE (2035)
Zwaar (130-560 kW)	Stage IIIb	Stage IV met roetfilter*	Stage IV met roetfilter*	Stage IV met roetfilter* (2030) 100% ZE (2035)
Specialistisch (levensduur >15 jaar) Zeer zwaar (>560 kW)	Geen eis	Geen eis	Katalysator en roetfilter*	Katalysator en roetfilter* 100% ZE (2035-2040)
Stationair (generatoren, pompen, torenkranen)	Gelijk aan eisen niet-stationair	Gelijk aan eisen niet-stationair	100% ZE (behalve specialistisch)	100% ZE (behalve specialistisch)

- Ondertekenaars voldoen tenminste aan het basisniveau
- Het basisniveau is een resultaatverplichting
- Amsterdam tekende op het zgn. ambitieuze niveau, maar...

Waarom een Amsterdamse aanpak

- ...het ambitieuze niveau werkt met percentages van het projectportfolio
- Dit is geen werkbare praktijk voor gemeenten in vertaling naar inkoopbeleid en monitoring

	Periode 1 1 jan. 2023 - 31 dec. 2024	Periode 2 1 jan. 2025 - 31 dec. 2027	Periode 3 1 jan. 2028 - 31 dec. 2029	Periode 4 1 jan. 2030 - en verder
Aandeel koploperprojecten*	5 - 25%	25 - 50%	50 - 80%	75 - 95%
Ingroei emissieloos materieel				
(Percentage ZE verricht arbeid in een project, draaiuren x vermogen)	10 - 30%	30 - 70%	70 - 90%	90 - 100%

Waarom dan toch ondertekenen?

- Amsterdam en andere gemeenten onderschrijven het belang van een landelijke transitie
- Amsterdam en andere gemeenten hebben ondertekend met een oplegnotitie die de bezwaren en aandachtspunten voor de gemeentelijke organisaties benoemd
- Ondertekenaars ontvangen (financiële) ondersteuning voor de implementatie

Commitment

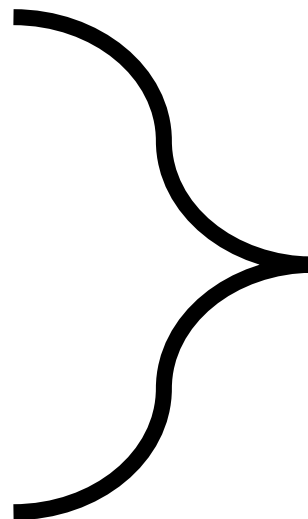
De gemeente heeft zich met ondertekening:

- Gecommitteerd aan het implementeren van inkoopbeleid, uiterlijk zes maanden na ondertekening
- Gecommitteerd aan een ondergrens: het basisniveau is een resultaatverplichting
- Zoveel mogelijk gezamenlijk (in G₄-verband) een uniforme en werkbare invulling geven aan het ambitieuze niveau (blijkt best lastig)

Wat betekent in Amsterdam?

X Gemeente
X Amsterdam
X

Materieel	Periode 1 1 jan. 2023	Periode 2 1 jan. 2025	Periode 3 1 jan. 2028	Periode 4 1 jan. 2030
Stationair (generatoren, pompen, battery packs)	Gelijk aan niet stationair	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (<19 kW)	100% ZE	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (19-37 kW)	Stage IIIa	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (37-56 kW)	Stage IIIb	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Middelzwaar materieel (56-130 kW)	Stage IIIb	stage IV	100% ZE	100% ZE
Zwaar materieel (130-560 kW)	Stage IIIb	stage IV	stage IV	100% ZE
Specialistisch materieel (levensduur >15 jaar) & Zeer zwaar materieel (>560 kW)	-	stage IV	stage IV	100% ZE

Stage IV: is voorzien van roetfilter
Stage V: is voorzien van roetfilter en katalysator

Uitgangspunten inkoopbeleid SEB

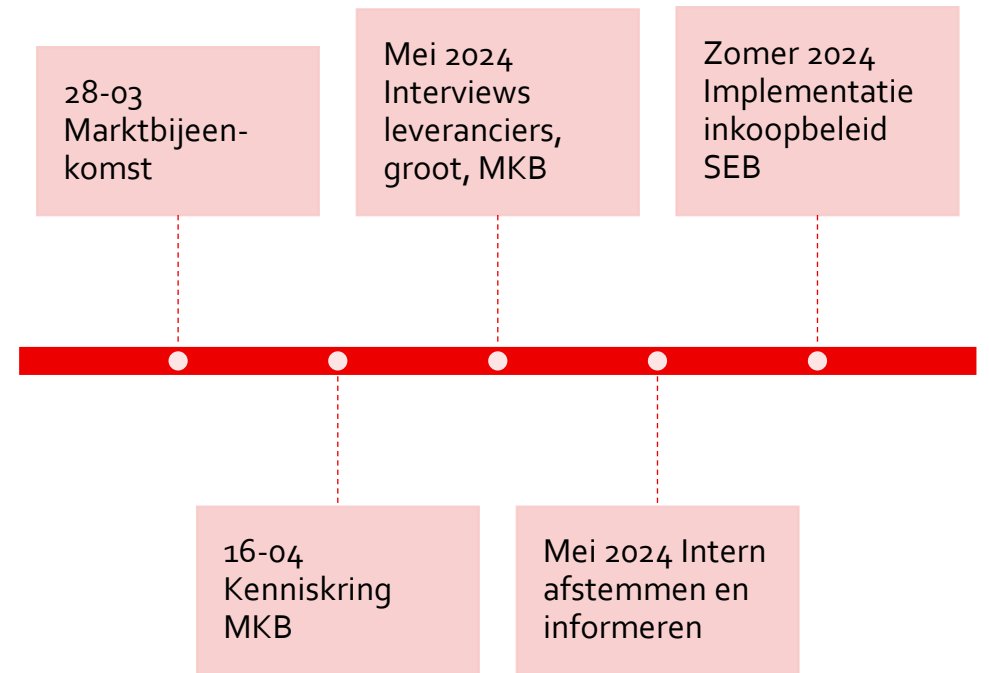
- Goed opdrachtgeverschap, betrouwbaarheid
- Trekkersrol
- Tempo maken
- Uitvoerbaarheid projecten

✘ ✘ ✘ Consultatie van beoogd inkoopbeleid SEB

- Zomer 2024 Implementatie inkoopbeleid

Informereren & feedback vragen:

- 28-03 Marktbijeenkomst
- 16-04 Kenniskring MKB
- Mei 2024: Interviews leveranciers, groot, MKB
- Mei-juni 2024: Intern afstemmen en informeren

Afstemming over SEB thema's loopt al langer via Marktbijeenkomsten en Marktdialogen

Terugblik opbrengst van de marktbijsamenkomst in maart '24

- Onderscheid tussen specifiek voor inkoopbeleid SEB, en thema overstijgend voor Amsterdam als opdrachtgever. Thema overstijgend bijvoorbeeld:
 - Meerjarige programmering/aanbestedingskalender
 - Inzetten op langere termijn contracten
 - Kloof tussen gemeentelijke uitvoeringsorganisatie en beleid (bijv. gebruik oude bestekken)
 - beperkingen met betrekking energiebehoefte van ZE-materieel veel groter zijn dan beperkingen met het beschikbare ZE-materieel
- **Onderwerp van vandaag:** het inkoopbeleid SEB en wat hebben we met de input gedaan en dus heroverwogen, tegen welke dilemma's lopen we aan. Het gaat dus alleen gaat over mobiele werktuigen en dus niet bouwlogistiek (vrachtwagens)

Terugblik van feedback mbt inkoopbeleid SEB

- **Verschillen om emissieloos te werken zijn groot per type werk:** Gebruik daarom geen standaard percentages voor het afwegen van emissieloos uitvragen vs. meerkosten. Kijk naar categorieën.
- **Zet emissieloos in waar het impact heeft:** de wens om te werken kosten-baten bepaling tussen (meer)kosten en potentiële milieu- en gezondheidswinst
- Het (midden)zware materieel > 56kW kent de meeste uitdaging m.b.t. meerkosten, beschikbaarheid en beschikbare energievoorziening
- **Zet ook in op belonen.** Belonen werkt beter dan alleen straffen om de markt te stimuleren

Eisen SEB materieel

Materieel	Periode 1 1 jan. 2023	Periode 2 1 jan. 2025	Periode 3 1 jan. 2028	Periode 4 1 jan. 2030
Stationair (generatoren, pompen, battery packs)	Gelijk aan niet stationair	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (<19 kW)	100% ZE	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (19-37 kW)	Stage IIIa	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (37-56 kW)	Stage IIIb	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Middelzwaar materieel (56-130 kW)	Stage IIIb	stage IV	100% ZE	100% ZE
Zwaar materieel (130-560 kW)	Stage IIIb	stage IV	stage IV	100% ZE
Specialistisch materieel (levensduur >15 jaar) & Zeer zwaar materieel (>560 kW)	-	stage IV	stage IV	100% ZE

Stage IV: is voorzien van roetfilter

Stage V: is voorzien van roetfilter en katalysator

Gunningscriterium SEB materieel

Materieel	Periode 1 1 jan. 2023	Periode 2 1 jan. 2025	Periode 3 1 jan. 2028	Periode 4 1 jan. 2030
Stationair (generatoren, pompen, battery packs)	Gelijk aan niet stationair	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (<19 kW)	100% ZE	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (19-37 kW)	Stage IIIa	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Licht (37-56 kW)	Stage IIIb	100% ZE	100% ZE	100% ZE
Middelzwaar materieel (56-130 kW)	Stage IIIb	stage IV	100% ZE	100% ZE
Zwaar materieel (130-560 kW)	Stage IIIb	stage IV	stage IV	100% ZE
Specialistisch materieel (levensduur >15 jaar) & Zeer zwaar materieel (>560 kW)	-	stage IV	stage IV	100% ZE

Stage IV: is voorzien van roetfilter

Stage V: is voorzien van roetfilter en katalysator

Gunningscriterium SEB materieel

- Voor materieel waar uitstootvrij nog niet als eis kan worden opgenomen
- Gemeente Eindhoven past dit standaard toe bij elke aanbesteding
- Gemeente Amsterdam zit op dezelfde denklin

✖ ✖ ✖ Handhaving SEB eisen

- Consequent zijn is belangrijk! Belofte breken = boete
- Hoogte boetebedrag gebaseerd op CO₂-beprijzing
- Bij vaststelling inkoopbeleid hoort integrale afspraak om te handhaven

Energievoorziening

- In ontwikkeling hulpmiddel: Amsterdams afwegingskader energievoorziening
- Rol van opdrachtgever wordt proactief, vooraf
- Vergt focus op intern werkproces en invulling rollen
- Doel: een duidelijk informatiepakket voor aanbesteding

Her-ijkmomenten

- Jaarlijks -in ieder geval ca. een jaar voordat een (uitstootvrij) eis van toepassing zou moeten zijn- wordt een ijkmoment gedaan om vast te stellen of betreffende eis realistisch/ haalbaar is op dat moment.
- Dit wordt mede op basis van input van de markt en algemene ontwikkelingen vastgesteld.
- Indien de eis als realistisch wordt vastgesteld, dan is deze per geplande datum daadwerkelijk van toepassing; deze wordt opgenomen in de moedercontracten.
- Indien de eis als niet realistisch wordt vastgesteld, dan blijft de betreffende categorie minimaal een jaar langer onderdeel van het gunningscriterium.

Gemeente
Amsterdam

Deel B: Stellingen voor verdiepende gesprekken met de markt

Stelling voor de dilemma's rond de thema's

1. Betrouwbaar en voorspelbaar inkoopbeleid
2. Straffen & belonen
3. Impact versus meerkosten
4. Onzekerheid bij aanbesteden
5. Sturen versus ondernemen

13-05-2024

1. Betrouwbaar en voorspelbaar inkoopbeleid

De eerstvolgende categorie mobiele werktuigen waarvoor conform routekaart vanaf 2025 emissieloze minimumeisen gelden, is tot 56 kW

Stelling:

A. Tot 56kW nominaal motorvermogen kan uitstootvrij vanaf 2025 ingezet worden

B. **Alles** tot 56kW uitstootvrij eisen vanaf 2025 is onhaalbaar

1. Betrouwbaar en voorspelbaar inkoopbeleid

Voorspelbaar ≠ goed inkoopbeleid?

De gemeente wilt meerjarig investeringsperspectief bieden en/maar ook haar maatschappelijke taken goed uit blijven voeren.

Voorstel: Jaarlijks haalbaarheid iken of (i) de minimumeisen conform Routekaart ingevoerd kunnen worden in de contracten of (ii) dat het in een gunningscriterium blijft.

Stelling:

Dit is:

A. Onverstandig. De Routekaart 100% volledig blijven aanhouden is vanwege investeringsperspectief en voorspelbaarheid wenselijk

B. Verstandig. De transitie kent de komende jaren veel onzekerheden en daar moet ruimte voor blijven

1. Betrouwbaar en voorspelbaar inkoopbeleid

Voorstel Groene Koers: project-specifieke SEB aanbesteding'

*De landelijke routekaart SEB werkt met enerzijds een percentage koplopers projecten (2023-2024: 5-25%, 2025-2027: 25-50% etc.) en anderzijds een percentage ZE verrichte arbeid in een project, in draaiuren * vermogen (2023-2024 10-30%, 2025-2027 30-70% etc.). Dit betekent dat op projectniveau gekozen kan worden wat wel of niet emissieloos wordt uitgevoerd echter is dat dit niet vooraf eenduidig vroegtijdig met de markt is te communiceren. Daarnaast vergt het aantonen van percentage ZE verrichte arbeid een extra administratieve last met ruimte voor discussie over effectiviteit.*

Stelling:

Het borgen van de in het SEB ambitieuze niveau genoemde percentages ZE zijn haalbaar/werkbaar.

A. Ja

B. Nee

1. Betrouwbaar en voorspelbaar inkoopbeleid

Categorieën

Feedback: Verschillen om emissieloos te werken zijn groot per type werk. Om hier rekening mee te houden kunnen type project categorieën gedefinieerd worden waar verschillende eisen voor kunnen gelden.

Stelling:

A. Ja dat is een goed idee, omdat het op deze wijze beter passend kan worden gemaakt vanwege de grote verschillen tussen typen projecten.

B. Nee dat is een slecht idee, omdat er daarmee geen uniforme aanpak meer is en het daarmee ingewikkelder wordt.

2. Straffen & belonen

Bonus-malus' regeling

Belonen werkt beter dan straffen. Tegelijkertijd is het advies om toezicht en handhaving strikt toe te passen. Hoe kunnen we een goede 'bonus-malus' regeling treffen:

Stelling:

A. We moeten alleen inzetten op een standaard gunningscriterium (bovenop de minimumeisen) om koplopers te belonen/stimuleren

B. We moeten naast A ook een boetebepaling opnemen indien minimumeis door inschrijver(s) niet kan worden waargemaakt

2. Straffen & belonen

Contractmanagement - boetebepaling

Voorstel: Amsterdam werkt met CO₂-beprijzing voor investeringsvoorstellen. Dit houdt in dat er een bedrag is gekoppeld aan een ton CO₂eq, welke jaarlijks toeneemt. Dit is wellicht te gebruiken als basis voor de boetebepaling.

Stelling:

Dit is:

A. Verstandig.

CO₂ uitstoot gaat vaak samen met stikstof en fijnstof, dus is dit voor nu een prima oplossing.

B. Onverstandig.

Er zijn betere oplossingen die nu beschikbaar zijn, zoals standaard boetebepalingen bij het niet voldoen aan een eis.

2. Straffen & belonen

We overwegen een bonus-regeling op te nemen waarbij aannemers worden beloond als zij zelf de benodigde energievoorziening weten aan te leveren en organiseren

Stelling:

Dit is:

A. Ja, dat is een goed idee

B. Nee, dat is een slecht idee

3. Impact versus meerkosten

Feedback: Zet emissieloos in waar het de meeste impact maakt t.o.v. de (meer)kosten

Naast minimum eisen emissieloos zijn we voornemens een standaard gunningscriterium emissieloos in te zetten voor (met name) >56kW. Hiermee geven we deels en indirect invulling aan de behoefte om de (meer)kosten af te zetten tegen impact.

Stelling/ vraag:

Wordt daarmee voldoende invulling gegeven aan dit thema?

A. Ja, voldoende

B. Nee, onvoldoende

4. Onzekerheid bij aanbesteden

Bij de nota van inlichtingen van een aanbesteding blijkt er twijfel te zijn over de haalbaarheid van de standaard minimumeisen conform Routekaart.

De gemeente moet tijdens de aanbestedingsfase:

Stelling:

De gemeente moet tijdens de aanbestedingsfase:

A. Vasthouden aan de eisen en accepteren dat dit consequenties m.b.t. planning en kosten heeft. Als de eisen optioneel zijn, verliest het zijn stimulerende waarde.

B. De eis laten vervallen en omzetten naar gunningscriterium. Accepteren dat de aanbesteding-juridische risico's niet opwegen tegen uitvoerbaarheid.

4. Onzekerheid bij aanbesteden

Gemeente zet nu meerjarige contracten op de markt die qua looptijd meerdere periodes in de Routekaart doorlopen. Let op: dit gaat niet over Raamovereenkomsten en SOK's.

Stelling:

Dit geeft onzekerheid in beprijzing en haalbaarheid. Dit werkt daarbij het beste:

A. De aanbidding van emissieloos materieel >56kW belonen door een gunningscriterium ipv een eis;

B. De inzet van emissieloos materieel >56kW belonen door een bonus(prikkel) gedurende de uitvoering ipv een gunningscriterium vooraf.

5. Sturen versus ondernemen

De energievoorziening is randvoorwaardelijk voor de inzet van emissieloos materieel. De gemeente moet:

Stelling:

A. Voorschrijven welke energievoorziening een aannemer dient te gebruiken voor zijn werk;

B. Voorafgaand aan de uitvraag inzichtelijk maken welke energievoorzieningen er toegankelijk zijn om te benutten voor de inzet van emissieloos materieel.